

සීමාසහිත ලංකා සීනි පුද්ගලික සමාගම - 2018

1. මූල්‍ය ප්‍රකාශන

1.1 තත්ත්වගණනය කළ මතය

සීමාසහිත ලංකා සීනි පුද්ගලික සමාගමේ (“සමාගම”) 2018 දෙසැම්බර් 31 දිනට මූල්‍ය තත්ත්ව ප්‍රකාශනය සහ එදිනෙන් අවසන් වර්ෂය සඳහා වූ විස්තීර්ණ ආදායම් ප්‍රකාශනය, හිමිකම් වෙනස්වීමේ ප්‍රකාශනය සහ එදිනෙන් අවසන් වර්ෂය සඳහා මුදල් ප්‍රවාහ ප්‍රකාශනය සහ මූල්‍ය ප්‍රකාශනවලට අදාළ සටහන්, සාරාංශගත වැදගත් ගිණුම්කරණ ප්‍රතිපත්තිවලින් සමන්විත 2018 දෙසැම්බර් 31 දිනෙන් අවසන් වර්ෂය සඳහා වූ මූල්‍ය ප්‍රකාශන ශ්‍රී ලංකා ප්‍රජාතාන්ත්‍රික සමාජවාදී ජනරජයේ ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථාවේ 154(1) ව්‍යවස්ථාව සමඟ සංයෝජිතව කියවිය යුතු 2018 අංක 19 දරන ජාතික විගණන පනතේ විධිවිධාන ප්‍රකාරව මාගේ විධානය යටතේ විගණනය කරන ලදී. පාර්ලිමේන්තුව වෙත ඉදිරිපත් කළ යුතු යැයි මා අදහස් කරන මාගේ අදහස් දැක්වීම් හා නිරීක්ෂණයන් මෙම වාර්තාවේ දැක්වේ.

මෙම වාර්තාවේ 1.5 ඡේදයේ දක්වා ඇති කරුණුවලින් වන බලපෑම හැර, සමාගමේ 2018 දෙසැම්බර් 31 දිනට මූල්‍ය තත්ත්වය සහ එදිනෙන් අවසන් වර්ෂය සඳහා එහි මූල්‍ය කාර්යසාධනය හා මුදල් ප්‍රවාහ සත්‍ය හා සාධාරණ ලෙස දැක්වෙන අයුරින් ශ්‍රී ලංකා ගිණුම්කරණ ප්‍රමිතීන්ට අනුකූලව මූල්‍ය ප්‍රකාශන පිළියෙල කර ඇති බව මා දරන්නාවූ මතය වේ.

1.2 තත්ත්වගණනය කළ මතය සඳහා පදනම

මෙම වාර්තාවේ 1.5 ඡේදයේ දක්වා ඇති කරුණු මත පදනම්ව මාගේ මතය තත්ත්වගණනය කරනු ලැබේ.

ශ්‍රී ලංකා විගණන ප්‍රමිතීන්ට (ශ්‍රී.ලං.වි.ප්‍ර.) අනුකූලව මා විගණනය සිදු කරන ලදී. මෙම විගණන ප්‍රමිතීන් යටතේ වූ මාගේ වගකීම, මෙම වාර්තාවේ මූල්‍ය ප්‍රකාශන විගණනය සම්බන්ධයෙන් විගණකගේ වගකීම යන කොටසේ තවදුරටත් විස්තර කර ඇත. මාගේ තත්ත්වගණනය කළ මතය සඳහා පදනමක් සැපයීම උදෙසා මා විසින් ලබාගෙන ඇති විගණන සාක්ෂි ප්‍රමාණවත් සහ උචිත බව මාගේ විශ්වාසයයි.

1.3 මූල්‍ය ප්‍රකාශන සම්බන්ධයෙන් කළමනාකරණයේ සහ ඊට සම්බන්ධ පාර්ශවයන්ගේ වගකීම

මෙම මූල්‍ය ප්‍රකාශන ශ්‍රී ලංකා ගිණුම්කරණ ප්‍රමිතීන්ට අනුකූලව පිළියෙල කිරීම හා සාධාරණ ලෙස ඉදිරිපත් කිරීම සහ වංචා හෝ වැරදි හේතුවෙන් ඇතිවිය හැකි ප්‍රමාණාත්මක සාවද්‍ය ප්‍රකාශනයන්ගෙන් තොරව මූල්‍ය ප්‍රකාශන පිළියෙල කිරීමට හැකිවනු පිණිස අවශ්‍යවන අභ්‍යන්තර පාලනයන් තීරණය කිරීම කළමනාකරණයේ වගකීම වේ.

මූල්‍ය ප්‍රකාශන පිළියෙල කිරීමේදී, සමාගම අඛණ්ඩව පවත්වාගෙන යාමේ හැකියාව තීරණය කිරීම කළමනාකරණයේ වගකීමක් වන අතර, කළමනාකාරීත්වය සමාගම ආවර කිරීමට අදහස් කරන්නේ නම් හෝ වෙනත් විකල්පයක් නොමැති විටදී මෙහෙයුම් නැවැත්වීමට කටයුතු කරන්නේ නම් හැර අඛණ්ඩ පැවැත්මේ පදනම මත ගිණුම් තැබීම හා සමාගමේ අඛණ්ඩ පැවැත්මට අදාළ කරුණු අනාවරණය කිරීමද කළමනාකරණයේ වගකීමකි.

සමාගමේ මූල්‍ය වාර්තාකරණ ක්‍රියාවලිය සම්බන්ධව පරීක්ෂා කිරීමේ වගකීම, සම්බන්ධ පාර්ශව විසින් දරනු ලබයි.

2018 අංක 19 දරන ජාතික විගණන පනතේ 16(1) උප වගන්තිය ප්‍රකාරව, සමාගමේ වාර්ෂික සහ කාලීන මූල්‍ය ප්‍රකාශන පිළියෙල කිරීමට හැකිවන පරිදි ස්වකීය ආදායම්, වියදම්, වත්කම් හා බැරකම් පිළිබඳ නිසි පරිදි පොත්පත් හා වාර්තා පවත්වාගෙන යා යුතුය.

1.4 විගණන විෂය පථය (මූල්‍ය ප්‍රකාශන විගණනය සම්බන්ධයෙන් විගණකගේ වගකීම)

සමස්තයක් ලෙස මූල්‍ය ප්‍රකාශන, වංචා සහ වැරදි නිසා ඇතිවන ප්‍රමාණාත්මක සාවද්‍ය ප්‍රකාශනයන්ගෙන් තොර බවට සාධාරණ තහවුරුවක් ලබාදීම සහ මාගේ මතය ඇතුළත් විගණකගේ වාර්තාව නිකුත් කිරීම මාගේ අරමුණ වේ. සාධාරණ සහතික වීම උසස් මට්ටමේ සහතික වීමක් වන නමුත්, ශ්‍රී ලංකා විගණන ප්‍රමිති ප්‍රකාරව විගණනය සිදු කිරීමේදී එය සෑම විටම ප්‍රමාණාත්මක සාවද්‍ය ප්‍රකාශයන් අනාවරණය කරගන්නා බවට වන තහවුරු කිරීමක් නොවනු ඇත. වංචා සහ වැරදි තනි හෝ සාමූහික ලෙස බලපෑම නිසා ප්‍රමාණාත්මක සාවද්‍ය ප්‍රකාශයන් ඇතිවිය හැකි අතර, මෙම මූල්‍ය ප්‍රකාශන පදනම් කර ගනිමින් පරිශීලකයන් විසින් ගනු ලබන ආර්ථික තීරණ කෙරෙහි බලපෑමක් විය හැකි බව අපේක්ෂා කෙරේ.

මා විසින් වෘත්තීය විනිශ්චය සහ වෘත්තීය සැකමුසුබවින් යුතුව ශ්‍රී ලංකා විගණන ප්‍රමිති ප්‍රකාරව විගණනය කරන ලදී. තවද,

- වංචා හෝ වැරදි හේතුවෙන් මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල ඇතිවිය හැකි ප්‍රමාණාත්මක සාවද්‍ය ප්‍රකාශයන්ගේ අවදානම් හඳුනාගැනීමේදී හා තක්සේරු කිරීමේදී අවස්ථාවෝචිතව උචිත විගණන පටිපාටි සැලසුම් කිරීමෙන් වංචා හෝ වැරදි හේතුවෙන් ඇතිවන්නා වූ අවදානම් මඟහරවා ගැනීමට, ප්‍රමාණවත් සහ සුදුසු විගණන සාක්ෂි ලබාගැනීම මාගේ මතයට පදනම් වේ. වරදක් නිසා සිදුවන බලපෑමට වඩා වංචාවක් හේතුවෙන් සිදුකරන ලද ප්‍රමාණාත්මක සාවද්‍ය ප්‍රකාශයක් හඳුනා නොගැනීම මගින් සිදුවන්නාවූ බලපෑම ප්‍රබල වන අතර, දුස්සන්ධානය, ව්‍යාජ ලේඛන සැකසීම, වේතනාන්විත මඟහැරීම හෝ අභ්‍යන්තර පාලනයන් මඟහැරීම වංචාවක් ඇතිවීමට හේතුවේ.
- අවස්ථාවෝචිතව උචිත විගණන පටිපාටි සැලසුම් කිරීම පිණිස සමාගමේ අභ්‍යන්තර පාලනය සම්බන්ධයෙන් අවබෝධයක් ලබා ගන්නා ලද නමුත්, අභ්‍යන්තර පාලනයේ සඵලදායීත්වය පිළිබඳ මතයක් ප්‍රකාශ කිරීමට අදහස් නොකරයි.
- කළමනාකරණය විසින් අනුගමනය කරන ලද ගිණුම්කරණ ප්‍රතිපත්තිවල උචිතභාවය සහ යොදා ගන්නා ලද ගිණුම්කරණ ඇස්තමේන්තුවල හා සම්බන්ධිත හෙළිදරව් කිරීම්වල සාධාරණත්වය ඇගයීම.
- සිද්ධීන් හෝ තත්ත්වයන් හේතුවෙන් සමාගමේ අඛණ්ඩ පැවැත්ම පිළිබඳ ප්‍රමාණාත්මක අවිනිශ්චිතතාවයක් තිබේද යන්න සම්බන්ධයෙන් ලබාගත් විගණන සාක්ෂි මත පදනම්ව ගිණුම්කරණය සඳහා සමාගමේ අඛණ්ඩ පැවැත්ම පිළිබඳ පදනම යොදා ගැනීමේ අදාළත්වය තීරණය කරන ලදී. ප්‍රමාණවත් අවිනිශ්චිතතාවයක් ඇති බවට මා නිගමනය කරන්නේ නම් මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල ඒ සම්බන්ධයෙන් වූ හෙළිදරව් කිරීම්වලට මාගේ විගණන වාර්තාවේ අවධානය යොමු කළ යුතු අතර, එම හෙළිදරව් කිරීම් ප්‍රමාණවත් නොවන්නේ නම් මාගේ මතය විකරණය කළ යුතු වේ. මාගේ නිගමනයන් විගණකගේ වාර්තාවේ දිනය දක්වා ලබා ගන්නා ලද විගණන සාක්ෂි මත පදනම් වේ. කෙසේ වුවද, අනාගත සිද්ධීන් හෝ තත්ත්වයන් මත අඛණ්ඩ පැවැත්ම අවසන් විය හැකිය.
- හෙළිදරව් කිරීම් ඇතුළත් මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල ව්‍යුහය සහ අන්තර්ගතය සඳහා පාදක වූ ගනුදෙනු හා සිද්ධීන් උචිත හා සාධාරණ අයුරින් මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල ඇතුළත් බව ඇගයීම.

හැකිතාක් දුරට හා අවශ්‍ය ඕනෑම විටෙක පහත සඳහන් දෑ පරීක්ෂා කිරීම සඳහා විගණන විෂය පථය ද පුළුල් කර ඇත.

- තොරතුරු ඉදිරිපත් කිරීම සම්බන්ධයෙන් බලන කළ සමාගමේ කාර්යයන් අඛණ්ඩව ඇගයීමට හැකිවන පරිදි එහි සංවිධානය, පද්ධති, පරිපාටි, පොත්පත්, වාර්තා හා වෙනත් ලියකියවිලි විධිමත්ව හා ප්‍රමාණාත්මකව සැලසුම් කර තිබේද යන බව සහ එකී පද්ධති, පරිපාටි, පොත්පත්, වාර්තා හා වෙනත් ලියකියවිලි ඵලදායී ලෙස පවත්වාගෙන යනු ලැබේ ද යන බව;
- යම් අදාළ ලිඛිත නීතියකට හෝ සමාගමේ පාලක මණ්ඩලය විසින් නිකුත් කරන ලද වෙනත් පොදු හෝ විශේෂ විධානයකට අනුකූලව, සමාගම ක්‍රියාකර ඇති බව,
- සිය බලතල, කර්තව්‍ය සහ කාර්යයන්ට අනුකූලව කටයුතු කර ඇති බව,
- සම්පත් සකසුරුවම් ලෙස, කාර්යක්ෂම ලෙස සහ ඵලදායී ලෙස කාලසීමාවන් තුළ සහ අදාළ නීතිරීතිවලට අනුකූලව ප්‍රසම්පාදනය කර භාවිතා කර ඇති බව,

1.5 මූල්‍ය ප්‍රකාශන පිළිබඳ අදහස් දැක්වීම

1.5.1 ශ්‍රී ලංකා ගිණුම්කරණ ප්‍රමිතිවලට අනුකූල නොවීම

අනුකූල නොවීම	කළමනාකාරිත්වයේ අදහස් දැක්වීම	නිර්දේශය
(අ) ශ්‍රී ලංකා ගිණුම්කරණ ප්‍රමිත අංක 07 හි 08 වන ඡේදය ප්‍රකාරව බැංකු අයිරාව මුදල් හා මුදල් සමාන දෑ ලෙස මූල්‍ය ප්‍රකාශන තුළ පෙන්වුම් කළ යුතු වුවත් සමාගම විසින් රු.665,484,944 ක බැංකු අයිරාව මූල්‍ය තත්ත්ව ප්‍රකාශය තුළ කෙටි කාලීන බැංකු ණය යටතේ දක්වා තිබුණි.	බැංකු බැංකු අයිරාව මුදල් හා මුදල් සමාන දෑ ලෙස මූල්‍ය ප්‍රකාශන තුළ පෙන්වුම් කිරීමට කටයුතු කරනු ලැබේ.	ශ්‍රී ලංකා ගිණුම්කරණ ප්‍රමිත අංක 07 ට අනුකූලව බැංකු අයිරාව මුදල් හා මුදල් සමාන දෑ ලෙස මූල්‍ය ප්‍රකාශන තුළ පෙන්වුම් කළ යුතුය.
(ආ) පැලවත්ත සීනි කර්මාන්ත ශාලාව හා සෙවනගල සීනි කර්මාන්ත ශාලාව ලංකා සීනි සමාගමට පවරා ගැනීමෙන් පසුව 2013 හා 2014 වර්ෂයන්හිදී වත්කම් ප්‍රත්‍යාගණනය කර තිබූ නමුත් සෙවනගල කර්මාන්තශාලාවේ යන්ත්‍ර හා යන්ත්‍රෝපකරණවලින් කොටසක් හැර අනෙකුත් වත්කම්වල ප්‍රත්‍යාගණන අගයන් ගිණුම් ගැලපීමට කටයුතු කර නොතිබුණි. ප්‍රත්‍යාගණන දෝෂ හා වත්කම්වල අයිතිය සම්බන්ධ ගැටළු ඊට හේතු වශයෙන් මූල්‍ය ප්‍රකාශවල දක්වා තිබුණි.	ශ්‍රී ලංකා ගිණුම්කරණ ප්‍රමිති අංක 16 ට අනුව මෙම ආයතනය පවරාගත් අවස්ථාවේදී හෝ ඊට පසුව වත්කම් ප්‍රත්‍යාගණනය කිරීමක් සිදුකර නොමැති බව සත්‍ය කරුණකි. ආයතනය රජයට පවරාගැනීමේදී ආයතනයේ සියලුම ස්ථාවර වත්කම් පැවති අගයටම ලංකා සීනි සමාගම වෙත පවරාගෙන එමපිරිවැය	වත්කම්වල අයිතිය සම්බන්ධයෙන් පවත්නා ගැටළු විසඳා ගැනීමටත්, ශ්‍රී ලංකා ගිණුම්කරණ ප්‍රමිත අංක 16 ප්‍රකාරව වත්කම් ප්‍රත්‍යාගණන කර නිවැරදි වටිනාකම් මත ගිණුම් ගැලපීමටත් කටයුතු කළ යුතුයි.
ඒ අනුව අදාළ දෝෂ නිවැරදි කරගෙන ශ්‍රී ලංකා ගිණුම්කරණ ප්‍රමිත අංක 16		

ප්‍රකාරව වත්කම් නැවත ප්‍රත්‍යාගණනය කිරීමට කටයුතු නොකර පැල්වත්ත කර්මාන්තශාලාවේ පවරාගත් වත්කම්වල පොත් අගය රු.2,900,032,369 ක් මූල්‍ය ප්‍රකාශනවලට ඇතුළත් කර තිබූ අතර සෙවනගල කර්මාන්තශාලාවේ පසුව මිලදීගත් වත්කම් හැර අනෙකුත් වත්කම් පවරාගෙන ගිණුම්ගත කිරීමට කටයුතු කර නොතිබුණි. ඒ හේතුවෙන් එම වත්කම් හා ඊට අනුරූප ක්ෂය වටිනාකම් සාධාරණ ලෙස මූල්‍ය ප්‍රකාශ තුළින් හෙළිදරව් නොවන බව නිරීක්ෂණය විය.

මතක්ෂය වෙන්කිරීම් සිදුකරගෙන යනු ලබයි. පවරාගත් අවස්ථාවේ රජයේ තක්සේරු නිලධාරීන් විසින් ආයතනයේ ස්ථාවර වත්කම් පිළිබඳ තක්සේරු වාර්තාවක් ලබාදී ඇතත් එහි තිබූ යම්යම් අඩුපාඩු හේතුවෙන් ගිණුම්ගත කිරීමට නොහැකි තත්ත්වයක් ඇතිවිය. ඉදිරි කාලයේදී නිවැරදි වත්කම් ප්‍රත්‍යාගණනයක් සිදුකොට ආයතනයේ මූල්‍ය ප්‍රකාශන තුළ අදාළ ගැලපීම් සිදුකිරීමට කටයුතු කළ හැකිය.

(ඇ) ශ්‍රී ලංකා ගිණුම්කරණ ප්‍රමිත අංක 19 හි 57 ඡේදය ප්‍රකාරව සෙවනගල අංශය විසින් සමාලෝචිත වර්ෂයේ පාරිතෝෂික වෙන්කිරීමට අදාළව ආයුගණක අලාභය රු.1,283,929 ක් අනෙකුත් විස්තීර්ණ ආදායම් යටතේ නොපෙන්වා ලාභයට එරෙහිව කපාහැර තිබුණි.

වරද නිවැරදි කිරීමට පියවර ගනු ලැබේ.

ශ්‍රී ලංකා ගිණුම්කරණ ප්‍රමිත අංක 19 හි 57 ඡේදයේ උපදෙස් ප්‍රකාරව පාරිතෝෂිත ගිණුම් තැබිය යුතුයි.

(ඈ) ශ්‍රී ලංකා ගිණුම්කරණ ප්‍රමිත අංක 16 හි 51 ඡේදය ප්‍රකාරව ජංගම නොවන වත්කම්වල එලදායි ජීව කාලය වාර්ෂිකව සමාලෝචනය නොකිරීම හේතුවෙන් සමාලෝචිත වර්ෂය අවසානය වනවිට සම්පූර්ණයෙන්ම ක්ෂය කර අවසන් කර ඇති පිරිවැය රු.650,635,732 ක් වූ දේපළ පිරියත උපකරණ තවදුරටත් භාවිතයේ පැවතුණද එම ඇස්තමේන්තුගත දෝෂය ශ්‍රී ලංකා ගිණුම්කරණ ප්‍රමිත අංක 08 ප්‍රකාරව ප්‍රතිශෝධනය කර නිවැරදි ධාරණ අගය මූල්‍ය ප්‍රකාශවල දැක්වීමට කටයුතු කර නොතිබුණි.

ඉදිරියේදී රජයේ තක්සේරු ආයතනය හරහා නිවැරදි වත්කම් ප්‍රත්‍යාගණනයක් සිදුකොට අදාළ ගැලපීම් ගිණුම් වාර්තා තුළ සිදුකළ හැකිය.

ශ්‍රී ලංකා ගිණුම්කරණ ප්‍රමිත අංක 16 හි 51 ඡේදය ප්‍රකාරව ජංගම නොවන වත්කම්වල එලදායි ජීව කාලය වාර්ෂිකව සමාලෝචනය කිරීමටත්, ප්‍රමිත අංක 08 ප්‍රකාරව ප්‍රතිශෝධනය කර නිවැරදි ධාරණ අගය මූල්‍ය ප්‍රකාශවල දැක්වීමටත් කටයුතු කළ යුතුයි.

- (ඉ) සම්බන්ධිත පාර්ශව පහකින් ලැබියයුතු අයකර ගැනීමට අයකර ගැනීමට නිසි ක්‍රියාමාර්ග එකතුව රු.19,498,293 ක් වසර 5 කට හැකියාවක් නොමැති ගැනීමටත්, ඊට අදාළව විය හැකි වැඩි කාලයක සිට අයකර ගැනීමට හෙයින්ගිණුම්වලින් අලාභයන් වෙනුවෙන් ශ්‍රී ලංකා ගිණුම්කරණ ප්‍රමිති අංක 36 හි 59 කපා හැරීමට කටයුතු කරනු ලැබේ. අයකර ගැනීමට නිසි ක්‍රියාමාර්ග අලාභයන් වෙනුවෙන් වෙන්කිරීම් කර නොතිබුණි.

1.5.2 ගිණුම්කරණ අඩුපාඩු

විගණන නිරීක්ෂණය	කළමනාකාරිත්වයේ අදහස් දැක්වීම	නිර්දේශය
<p>(අ) සෙවනගල අංශය විසින් සමාලෝචිත වර්ෂය තුළදී මිලදීගත් ස්ථාවර වත්කම් සඳහා වත්කම භාවිතයට ගත් දිනයේ සිට ක්ෂය ගණනය නොකර මිලදී ගත් මුළු මාසයටම ක්ෂය ගණනය කිරීම හේතුවෙන් සමාලෝචිත වර්ෂයට අදාළ ක්ෂය වටිනාකම රු.1,448,623 කින් වැඩියෙන් ගිණුම්ගත වීම මත සමාලෝචිත වර්ෂයේ ලාභය සහ ස්ථාවර වත්කම්වල ශුද්ධ වටිනාකම එම ප්‍රමාණයෙන් අඩුවෙන් දක්වා තිබුණි.</p>	<p>ක්ෂය ගණනය කිරීමේදී සිදු වී ඇති වරද නිවැරදි කිරීමට කටයුතු කරනු ලැබේ.</p>	<p>වත්කම භාවිතයට ගත් දිනයේ සිට ක්ෂය ගණනය කිරීම් සිදු කළ යුතුයි.</p>
<p>(ආ) පැල්වත්ත හා සෙවනගල යන අංශවල 2018 වර්ෂය තුළ මුදලින් ලද ස්ථාවර තැන්පතු පොලී ආදායම් පිළිවෙලින් රු.76,324,750 ක් හා රු. 109,531,116 ක් වුවත්, එය පිළිවෙලින් රු. 89,303,735 ක් සහ රු. 124,848,195 ක් ලෙස ආයෝජන ක්‍රියාකාරකම් යටතේ දැක්වීම හා එම වෙනස කාරක ප්‍රාග්ධන වෙනස්වීම් යටතේ ගැලපීම නිසා ආයෝජන ක්‍රියාකාරකම් පිළිවෙලින් රු. 12,978,985 ක් හා රු. 15,317,079 ක් වැඩියෙන් ද මෙහෙයුම් ක්‍රියාකාරකම් එම ප්‍රමාණයෙන් අඩුවෙන් ද මුදල් ප්‍රවාහ ප්‍රකාශනයට ඇතුළත් කර තිබුණි.</p>	<p>මුදල් ප්‍රවාහ ප්‍රකාශනය පිළියෙල කිරීමේදී මුදලින් ලද සහ ලැබිය යුතු පොලී ආදායම්වල එකතුව ආයෝජන ක්‍රියාකාරකම් යටතේ දක්වා ඇත.</p>	<p>මුදල් ප්‍රවාහයන් නිවැරදිව මුදල් ප්‍රවාහ ප්‍රකාශනය තුළින් නිරූපනය කළ යුතුයි.</p>
<p>(ඇ) සමාගම විසින් තක්සේරු වර්ෂය තුළ උපයා තිබූ එකතු කළ අගය මත බද්දට යටත් රු. 43,889,267 ක් වූ අනෙකුත් සේවා ආදායම් සහ රු. 25,800,321 ක් වූ විවිධ ආදායම් සඳහා රු. 10,453,438 ක්</p>	<p>වර්තමානයේදී සමාගම එකතුකළ අගය මත බද්දෙන් නිදහස් කර ඇති අතරගෙවියයුතු බදු බැරකම් ඉදිරියේදී ගෙවීමට පියවර ගනු ලැබේ.</p>	<p>නිවැරදි ආකාරයට බදු ගණනයන් සිදු කර නියමිත දිනට ගෙවීම් කළ යුතුයි.</p>

නිමවුම මත බදු ගණනය කර නොතිබුණි.

(ඇ) කර්මාන්තශාලා පිරිසික හා උපකරණ සඳහා බදු වියදම රු .70,746,831 බදු ගැලපීම් නිවැරදිව සිදු ප්‍රාග්ධන දීමනා ගණනය කිරීමේදී 2017 කින් අධි වෙන්කිරීම කළ යුතුයි. අංක 24 දරන දේශීය ආදායම් පනත අනුව සම්බන්ධව සමාගමේ බදු යොදාගත යුතු ප්‍රාග්ධන දීමනා අනුපාතය උපදේශකවරු සමග සාකච්චා සියයට 20 ක් වුවත් සමාගම විසින් සියයට කර අදාළ නිවැරදිකිරීම් 33¹/₃ක් යොදා ගැනීම හේතුවෙන් සහ සිදුකිරීමට කටයුතු කරනු 2018/2019 තක්සේරු වර්ෂයට අදාළව ලැබේ. නිකුත් කර තිබූ 2018 අප්‍රේල් 01 දිනැති අංක 2064/53 දරන අති විශේෂ ගැසට් පත්‍රය ප්‍රකාරව සලකා බලන තක්සේරු වර්ෂයට පෙර වර්ෂ 6 ක ඉදිරියට ගෙන එන ලද රු. 642,147,147 ක අලාභ, බදු සඳහා ලාභය ගණනය කිරීමේදී අඩු කිරීමට හැකි වුවත් සමාගම විසින් ව්‍යවස්ථාපිත ආදායමෙන් සියයට 35 ක් පමණක් අඩු කිරීම හේතුවෙන් තක්සේරු වර්ෂයේ අධි වෙන්කිරීමක් කර තිබුණි. බදු වියදම රු.70,746,831 කින් අධි වෙන්කිරීමක් කර තිබුණි.

(ඉ) පැලවත්ත අංශයේ 2013 හා 2015 වර්ෂවලදී භාණ්ඩවල මුළු පිරිවැය සකස් කිරීමේදී මහ හැරීම වර්ෂයෙහි වියදමක් ලෙස සැලකිය යුතු වුවත් වර්ෂයෙහි වියදමක් ලෙස සැලකිය යුතු වුවත් සමාලෝචිත වර්ෂය වන විටත් “අත්තිකාරම් හා ඉදිරියට කළ ගෙවීම් ශේෂයක්” ලෙස ඉදිරියට ගෙනවත් තිබීමෙන් අත්තිකාරම් හා ඉදිරියට කළ ගෙවීම් එම ප්‍රමාණයෙන් වැඩියෙන් දැක්වුණි. රේඛු ගාස්තු අදාළ වර්ෂයෙහි වියදමක් ලෙස සලකා ගිණුම් තැබීම කළ යුතුය. ගෙවීම් ගිණුමේ ශේෂව පවතින මෙම මුදල ඉහළ කළමනාකාරිත්වයේ අනුමැතිය ලබාගෙන ඉදිරියේදී කපාහැරීමට කටයුතු කරනු ලැබේ.

1.5.3 නොසැසඳූ පාලන ගිණුම් හෝ වාර්තා

විෂයය	මූල්‍ය ප්‍රකාශන අනුව වටිනාකම	අනුරූපී වාර්තා අනුව වටිනාකම	වෙනස	කළමනාකාරිත්වයේ අදහස් දැක්වීම	නිර්දේශය
-----	රු.	රු.	රු.	-----	-----

(අ) වෙළඳ හා අනෙකුත් ලැබිය යුතු				පැල්වත්ත ඒකකයේ ලැබිය යුතු ශේෂ වටිනාකමෙහි වෙනසට හේතුව ස්ථාවර තැන්පතු සඳහා 2017 සහ 2018 වර්ෂවල අයකර ඇති රඳවා ගැනීමේ බද්ද වන රු.11,497,165 ක මුදල වන හෙයින් ණයගැති උපලේඛන අනුව ශේෂය රු.75,471,697 ක් ලෙස නිවැරදි විය යුතුය. ඒකාබද්ධ මූල්‍ය ප්‍රකාශන තුළ ආදායම් බදු ගණනයේදී, පැල්වත්ත ආයතනයේ රඳවාගත් බදු සෙවනගල ආයතනය වෙත මාරු කිරීම මත සිදු වී ඇති මෙම වෙනස නිවැරදි කිරීමට කටයුතු කරනු ඇත. සෙවනගල අංශයේ රු.2,298,208 ක ගොවි ණය ශේෂ වෙනස සම්බන්ධයෙන් අදහස් දක්වා නොමැත.	මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල දැක්වෙන අගයන් ලේඛන හා උප ලේඛන සමඟ නිවැරදිව සැසඳිය යුතුය.
පැල්වත්ත අංශය	86,968,862	75,471,697	11,497,165		
සෙවනගල අංශය	209,621,311	221,118,476	11,497,165		
(ආ)ගොවි ණය සෙවනගල අංශය -	219,190,134	216,891,926 (උපලේඛනයන් අනුව)	2,298,208		
(ආ) ආදායම -----					මේ සම්බන්දව තවදුරටත් පරීක්ෂා කළයුතුව පවතී.
(i) ජාතිය ගොඩනැගීමේ බදු සඳහා වූ ආදායම	6,312,643,943	6,110,708,43 1	201,935,51 2		නිවැරදි ආදායම පදනම් කරගෙන බදු ගණනය කිරීම කළ යුතුය.
(ii) ආර්ථික සේවා බදු ගාස්තු	6,312,643,943	6,259,864,60 4	52,779,339		

1.5.4 විගණනය සඳහා ලිඛිත සාක්ෂි නොවීම

විෂය	මුදල	නොසැපයූ විගණන සාක්ෂි	කළමනාකාරිත්වයේ අදහස් දැක්වීම	නිර්දේශය
පැල්වත්ත අංශය විසින් 2013 වර්ෂයේ සිට 2017 වර්ෂය දක්වා ඇනවුම් කළ, මාර්ගස්ථ තොග ලෙස ගිණුම්ගත කර තිබුණු කර්මාන්තශාලා අමතර කොටස්	රු. 5,924,850	ඇනවුම් කරන ලද කර්මාන්තශාලා අමතර කොටස් මොනවාද යන්න සහ එම තොග නොලැබීමට හේතුව සනාථ නොකරන ලදී.	2013.01.01 දිනට ශේෂය රු.3,186,399ක් හා 2017 වර්ෂය දක්වා ආයතන 10 කට ගෙවූ රු.2,738,440.49 ක් වේ. එයින් 2017 වර්ෂයට අදාළව රු.1,018,358 ක මුදල 2019/2020 වර්ෂ තුළදී භාණ්ඩ ලැබී නිරවුල් වී ඇත. 2014 වර්ෂයට පෙර සිට නිරවුල් නොවන තත්ත්වයේ පවතින රු. 4,906,491.99 ක මුදල අධ්‍යක්ෂ මණ්ඩල අනුමැතිය ලබාගැනීමෙන් පසු මූල්‍ය ප්‍රකාශන වලින් ලියා හැරීමට කටයුතු කරනු ලැබේ.	මෙය මතභේදාත්මක ගනුදෙනුවක් ලෙස නිරීක්ෂණය වන බැවින් සම්පූර්ණ පරීක්ෂාවක් සිදු කර නිවැරදි තීන්දු තීරණ ගත යුතුය.

1.6 ලැබිය යුතු සහ ගෙවිය යුතු ගිණුම්

1.6.1 ලැබිය යුතු මුදල්

විගණන නිරීක්ෂණය	කළමනාකාරිත්වයේ අදහස් දැක්වීම	නිර්දේශය
(අ) 2000 වර්ෂයේ සිට 2017 වර්ෂය දක්වා පැල්වත්ත සීනි අංශයේ කර්මාන්තශාලා අමතර කොටස් සැපයුම්කරුවන් වෙත ලබා දී තිබූ රු. 4,074,404 ක අත්තිකාරම්වලට අදාළ සැපයීම් ලබා ගැනීමට හෝ මුදල් අයකර ගැනීමට සමාලෝචිත වර්ෂය අවසානය දක්වාම කටයුතු කර නොතිබුණි.	2016 සහ 2017 වර්ෂවලට අදාළව සැපයුම්කරුවන්ට ගෙවන ලද අත්තිකාරම්වලින් වැඩි ප්‍රමාණයක් සඳහා භාණ්ඩ ලැබී ශේෂයන් පියවී ඇති අතර 2015 ට පෙර අයනොවූ අත්තිකාරම් ශේෂයන් ගිණුම් වාර්තා තුළ ඇත. අධ්‍යක්ෂ මණ්ඩල අනුමැතියක් තුළින් එම ශේෂයන් මූල්‍ය ප්‍රකාශනවලින් ලියා හැරීමට කටයුතු කරනු ලැබේ.	ඇනවුම් කිරීමේ අවශ්‍යතාවය, භාණ්ඩ නොලැබීමට හේතු හා වගකිවයුතු නිලධාරීන් පිළිබඳව සොයා බලා අයකර ගැනීමට පියවර ගත යුතුයි.
(ආ) පැල්වත්ත අංශයේ ගොවි ණය රු.326,014,262 ක් හා සෙවනගල අංශයේ ගොවි ණය	පැල්වත්ත අංශය හා සම්බන්ධ ගොවීන් උක් වගා කරනු ලබන්නේ වර්ෂා ජලයෙන්	හිඟහිට ඇති ණය අය කර ගැනීමට නිසි ක්‍රියාමාර්ග

රු.6,475,123 ක්ද, පෞද්ගලික සමාගමකින් සෙවනගල අංශයට ලැබිය යුතු රු.7,741,248 ක් ද වසර 3 ක් 5 කට වැඩි කාලයකත් සිට අය නොවී පැවතුණි.

වන බැවින් හෙක්. 01 කින් ලබා ගන්නා ගත යුතුයි. උක් අස්වැන්න මෙ.ටොන්.40 ක් පමණ ද, අස්වනු නෙලන වාර ගණන කන්න 03 ක් පමණ ද වේ. නියගය හා වන අලි හානි ද බලපානු ලබයි. දැනට ගොවීන්ගේ අස්වනු වැඩි කර ගැනීමට පියවර රැසක් ගෙන ඇති බැවින් ඉදිරියේදී ගොවි ණය අයකර ගැනීමේ ප්‍රතිශතය වැඩි කර ගැනීමට හැකිවේ.

සෙවනගල අංශයේ ගොවීන් නැවත නැවතත් උක් වගාවට යොමු කරවා ගෙන ණය අයකර ගැනීමටත්, පෞද්ගලික සමාගමේ ණය අය කර ගැනීමටත් කටයුතු කරනු ලැබේ.

(ඇ) පෞද්ගලික පාර්ශව 07 කින් පැලවත්ත අංශයට 2014 වර්ෂයේ සිට ලැබිය යුතු රු.1,202,124 ක් අයකර ගැනීමට කටයුතු කර නොතිබුණි.

මෙම මුදලින් රු. 1,021,627 ක් ගින්නකින් විනාශ වී ගිය ආයතනයේ සේවක සමාජ ශාලාව අලුත්වැඩියා කිරීම සඳහා පොලී රහිත ණයක් ලෙස 2014 වර්ෂයේදී ලබා දී ඇති අතර එහි මෙහෙයුම් කටයුතු නතර වී ඇති නිසා අය කරගත නොහැකි විය. මෙම සේවක සමාජ ශාලාව නැවත ආරම්භ කර ඉදිරියේදී මෙම මුදල් අයකර ගැනීමට කටයුතු කරනු ඇත. පාර්ශව 06 කින් ලැබිය යුතු රු.180,467 ක ශේෂය අධ්‍යක්ෂ මණ්ඩල අනුමැතියක් ලබාගෙන පොත්වලින් ලියා හැරීමට කටයුතු කරනු ලැබේ.

1.6.2 ගෙවිය යුතු මුදල්

විගණන නිරීක්ෂණය

කළමනාකාරිත්වයේ අදහස් දැක්වීම

නිර්දේශය

පැල්වත්ත අංශයේ සැපයුම්කරුවන් 4 දෙනෙකුට වර්ෂ 5 ක සිට වර්ෂ 7 ට වැඩි කාලයක් දක්වා ගෙවිය යුතු එකතුව රු.136,789,984 ක් නිරවුල් කිරීමට කටයුතු කර නොතිබුණි.

පැල්වත්ත ඒකකයේ පැවති මූල්‍ය අපහසුතා නිසා පියවීමට නොහැකි වූ මුදල් ගෙවීමට කටයුතු කරනු ඇත. ආයතනය රජයට පවරා ගන්නා විට පෞද්ගලික සමාගමක් වෙත ගෙවිය යුතුව පැවති රු.24,784,659 ක මුදල අදාළ ආයතනය විසින් ඉල්ලුම් කර නොමැති හෙයින් නිරවුල් කිරීමට කටයුතු කර නොමැත. 2013 වර්ෂයේදී ලංකා සතොස වෙත සිනි තොග විකිණීම සඳහා ලද රු.8,089,000ක මුදලට අදාළ සිනි තොග රැගෙනයාමට මේ දක්වා කටයුතු කර නොමැත. සේවක අර්ථසාධක අරමුදල වෙත 2013 වර්ෂයේදී ගෙවිය යුතු රු.13,658,977 ක දඩ මුදල සේවක අර්ථසාධක අරමුදල විසින් කිසිදු ඉල්ලීමක් සිදු කර නොමැත. අදාළ ආයතනයෙන් තහවුරු කිරීම් ලබාගෙන අධ්‍යක්ෂ මණ්ඩල අනුමැතියක් තුළින් මෙම මුදල ගිණුම් වාර්තාවලින් ඉවත් කිරීමට කළ හැකිය.

ගෙවිය යුතු මුදල් සුදුසු පරිදි නිරවුල් කිරීමට කටයුතු කළ යුතුය.

1.6 නීති, රීති, රෙගුලාසි සහ කළමනාකරණ තීරණ ආදියට අනුකූල නොවීම

නීති, රීති, රෙගුලාසි ආදියට යොමුව	අනුකූල නොවීම රු.	කළමනාකාරීත්වයේ අදහස් දැක්වීම	නිර්දේශය
(අ) 2002 අංක 14 දරන එකතු කළ අගය මත බදු පනතේ 26 (1) වගන්තිය හා 2009 අංක 09 දරන ජාතිය ගොඩනැගීමේ පනතේ 04 (i) වගන්තිය	සෑම මසකම අවසාන දිනට ගණනයකරන බදු මුදල් ඊළඟ මාසයේ 20 වැනි දින හෝ එදිනට පෙර දේශීය ආදායම් දෙපාර්තමේන්තුවට ප්‍රේෂණය කළ යුතු වුවත් 2012 වර්ෂයේ සිට 2017 වර්ෂය දක්වා ගෙවිය යුතු එකතු කළ අගය මත බදු වටිනාකම රු.35,054,595 ක් හා ගොඩනැගීමේ බදු වටිනාකම රු.93,091,778 ක් ගෙවීමට ගෙවීමට කටයුතු කර නොතිබුණි.	පැල්වත්ත ඒකකයේ පැවති අයහපත් මූල්‍ය තත්වය නිසා බදු ගෙවීමට ප්‍රමාද වී ඇත.	අදාළ පනත් ප්‍රකාරව නියමිත දිනට බදු මුදල් ගෙවිය යුතු අතර නිහඬව ඇති බදු මුදල් ගෙවීමට කටයුතු කළ යුතුය.
(ආ) 2006 අංක 13 දරන ආර්ථික සේවා ගාස්තු පනතෙහි 6 වන වගන්තිය	සෑම කාර්තුවකම අවසාන දිනට ගණනය කරනු ලබන ආර්ථික සේවා ගාස්තු ඊළඟ කාර්තුවේ පළමු මාසයේ 20 වැනි දිනට හෝ එදිනට පෙර ගෙවිය යුතු වුවත්, සමාගම විසින් සමාලෝචිත වර්ෂයේ මාස 02 කට අදාළ එකතුව	පැවති අයහපත් මූල්‍ය තත්වය මත සමාගම බදු ගෙවීමේදී සිදුවී ඇති ප්‍රමාදයන් ඉදිරියේදී වලක්වා ගැනීමට පියවර ගනු ලැබේ.	රජයට ගෙවිය යුතු බදු මුදල් නියමිත පරිදි ගෙවිය යුතුය.

රු.6,000,000 ක බදු
පිළිවෙලින් දින 181 ක් හා දින
271 ක් ප්‍රමාදකර ප්‍රේෂණය කර
තිබුණි.

(ඇ) 2003 ජුනි 02 දිනැති ගිණුම් වර්ෂය අවසන් වී දින 60 ඉදිරි වර්ෂවල සිට වක්‍රලේඛ උපදෙස් ප්‍රකාරව අංක පීඊඩී/12 දරන ක් ඇතුළත මූල්‍ය ප්‍රකාශන සහ මූල්‍ය ප්‍රකාශන හා ගිණුම් වර්ෂය අවසන් වී රාජ්‍ය ව්‍යාපාර කෙටුම්පත් වාර්ෂික වාර්තාව කෙටුම්පත් වාර්ෂික වාර්තාව දින 60 ක් ඇතුළත මූල්‍ය දෙපාර්තමේන්තු විගණකාධිපති වෙත ඉදිරිපත් වාර්තාව ගිණුම් ප්‍රකාශන සහ කෙටුම්පත් වක්‍රලේඛයේ 6.5.1 කළ යුතු වුවත් 2018 වර්ෂයේ වර්ෂය අවසන් වී දින වාර්ෂික වාර්තාව වගන්තිය මූල්‍ය ප්‍රකාශන මාස 17 ක් ප්‍රමාද 60 ක් ඇතුළත විගණකාධිපතිවරයා ඉදිරිපත් කළ යුතුය. කර 2020 ජූලි 31 දින විගණකාධිපතිවරයා වෙත ඉදිරිපත් කළ යුතුය. විගණකාධිපතිවරයා වෙත ඉදිරිපත් කිරීමට කටයුතු ප්‍රකාශ අධ්‍යක්ෂ මණ්ඩලය කරනු ලැබේ. විසින් අනුමත කර තිබුණේ 2019 ඔක්තෝම්බර් 31 දින දී විය.

2. මූල්‍ය සමාලෝචනය

2.1 මූල්‍ය ප්‍රතිඵල

සමාලෝචිත වර්ෂයේ මෙහෙයුම් ප්‍රතිඵලය රු. 163,387,022 ක පාඩුවක් වූ අතර ඊට ප්‍රතිවිරුද්ධ ඉකුත් වර්ෂයේ ලාභය රු. 127,659,841 ක් විය. ඒ අනුව මූල්‍ය ප්‍රතිඵලයෙහි රු.291,046,863ක පිරිහීමක් නිරීක්ෂණය විය. පෙර වර්ෂයට සාපේක්ෂව සමාගමේ මුළු ආදායම රු.1,301,349,818 කින් අඩුවෙද්දී මුළු වියදම රු.1,010,303,003 කින් වැඩිවීම මෙම පිරිහීමට ප්‍රධාන වශයෙන් හේතු වී තිබුණි.

3. මෙහෙයුම් සමාලෝචනය

3.1 නිෂ්කාර්ය හෝ උභය උපයෝජිත දේපළ, පිරිසිදු හා උපකරණ

විගණන නිරීක්ෂණය	කළමනාකාරිත්වයේ අදහස් දැක්වීම	නිර්දේශය
(අ) පැල්වත්ත අංශය රජයට පවරා ගන්නා අවස්ථාවේදී පැවති යල්පැනගිය තොග සඳහා වූ රු.9,251,437 ක වෙන්කිරීම නිරවුල් කිරීමට කටයුතු නොකර සමාලෝචිත වර්ෂය අවසානය දක්වාම මූල්‍ය ප්‍රකාශවලින් ඉදිරියට ගෙනවිත් තිබුණි.	ආයතනයේ ගබඩා කර ඇති අමතර කොටස්වලින් වලනය නොවන සෙමෙන් වලනය වන තොග සඳහා රු.9,251,437 ක වෙන් කිරීම ආයතනය රජයට පවරා ගැනීමට පෙර සිට ගිණුම් වාර්තා තුළ පැවතුණි. අධ්‍යක්ෂ මණ්ඩලයේ අනුමැතියක් ලබාගත් පසු මූල්‍ය ප්‍රකාශනවලින් වෙන් කළ හැකිය.	යල්පැනගිය හා සෙමෙන් වලනය වන තොග සමාගමට වාසි දායක වන ආකාරයට අපහරණය කළ යුතුය.

3.2 ව්‍යාපෘති හෝ ප්‍රාග්ධන වැඩ ප්‍රමාදයන්

විගණන නිරීක්ෂණය	කළමනාකාරිත්වයේ අදහස් දැක්වීම	නිර්දේශය
(අ) පැල්වත්ත අංශය රජයට පවරාගැනීමට පෙර සිට පැවති රු.37,410,797 ක ව්‍යාපෘතිය හා රජයට පවරා ගැනීමෙන් පසු ආරම්භ කළ තවත් රු.53,701,955 ක් වැය කළ ව්‍යාපෘති 5 ක් අවසන්වීමකින් තොරව නවතා දමා තිබූ නමුත් ඒ කෙරෙහි අධ්‍යක්ෂ මණ්ඩල අවධානය යොමුවී නොතිබූ අතර ඒවා කෙරීගෙන යන වැඩ වශයෙන් මූල්‍ය ප්‍රකාශන තුළ දක්වා තිබුණි.	ආයතනය රජයට පවරා ගැනීමට පෙර සිටම නවතා දමා තිබූ රු.37,410,797 ක හෝටල් ව්‍යාපෘතිය හා රජය පවරා ගැනීමට පසු සිදු වූ අනෙකුත් වැඩ අවසන් නොවූ ව්‍යාපෘති සම්බන්ධව අධ්‍යක්ෂ මණ්ඩල අවධානයට යොමු කර තීරණ ගත හැකිය.	ප්‍රමාදයට හේතු වූ කරුණු පිළිබඳව සොයා බලා නොපමාව ව්‍යාපෘති අවසන් කළ යුතුය.
ඉඩම් සංවර්ධන කටයුතු (Land Development) - පැල්වත්ත	වටිනාකම රු. 19,794,226	
ගොඩනැගිලි (Building) - පැල්වත්ත	4,259,866	
කාබනික පොහොර නිෂ්පාදන ව්‍යාපෘතිය (Compost Plant)	571,362	
බලශක්ති උත්පාදන ව්‍යාපෘතිය(Power Generation Project)	2,008,690	
අප ජලය පිරිපහදු කිරීමේ ව්‍යාපෘතිය (Water Treatment Plant)	27,067,811	
	53,701,955	